یاسای یەکێتیی جوتیارانی هەرێمی کوردستانی عێراق

بە ناوی خوای بەخشندەو میهرەبان
بە ناوی گەلەوە
ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق
ژمارەی دەرهێنان: ١٧
رۆژی دەرهێنان: ٢٠٠١/١١/٢٢

پشت بە حوکمەکانی بڕگە (١)ی ماددەی (٥٦) و ماددەی (٥٣) لە یاسای ژمارە (١)ی هەمواركراوی ساڵی (١٩٩٢)و، لەسەر داوای وەزیری کشتوکاڵ وئاودێری ورەزامەندی ئەنجومەنی وەزیران وئەو یاسارکارییەش کە ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە(١٨)ی رۆژی (٢٠٠١/١١/٢١)یدا ئەنجامی داوەو، بەپێی ئەو دەسەڵاتەش کە بڕگە(٣)ی مادەی دووەم لە یاسای ژمارە(١٠)ی ساڵی ١٩٩٧پێمانی داوە، بڕیاری دەرهێنانی ئەم یاسایەی خوارەوەمان دا:

یاسای ژمارە (١٧)ی ساڵی ٢٠٠١
یاسای یەکێتیی جوتیارانی هەرێمی کوردستانی عێراق

ماددەی یەکەم:

مەبەست لەم دەسەواژانەی خوارەوە ماناکانی بەرامبەریانە:

١ـ هەرێم: هەرێمی کوردستانی عێراق.

٢ـ یەکێتی: یەکێتیی جوتیارانی کوردستانی عێراق.

٣ـ سەرۆک: سەرۆکی یەکێتیی جوتیارانی کوردستانی عێراق.

٤ـ نووسینگە(مکتب): مەکتەبی تەنفیزیی یەکێتی جوتیارانی کوردستانی عێراق.

٥ـ وەزیر: وەزیری کشتوکاڵ وئاودێری.

بەشی یەکەم

١ـ دامەزراندن

ماددەی دووەم:

یەکێتیی جوتیارانی کوردستان کە ڕێکخراوێکی پیشەیی و دیموکراتییە لە هەرێمدا دادەمەزرێ. ئەم یەکێتییە شەخسیەتی مەعنەویی خۆی هەیەو داکۆکی لە جوتیارانی کوردستان دەکات، بارەگاکەشی لە هەولێری پایتەختی هەرێم دەبێت و دەشتوانێ لق لە پارێزگاکانی هەرێمدا بکاتەوەو لیژنەگەلیش لە مەرکەزی قەزاو ناحیەو گوندەکانی هەرێمدا پێک بهێنێ.

ماددەی سێیەم:

یەکێتی بەجۆرێ دادەمەزرێ کە ژمارەیەک جوتیار لە(١٥)کەس کەمتر نەبن داواکارییەک پێشکەش بە لایەنی پێوەندیدار بکەن. ئەوانە لەجیاتی دەستەی ئامادەکار ئیش وکاری یەکێتییەکە بەڕێوەدەبەن تا هەڵبژاردن ئەنجام دەدرێ.

٢ـ ئامانجەکانی یەکێتی

ماددەی چوارەم:

یەکێتی بۆ وەدیهانینی ئەم ئامانجانە تێدەکۆشێ:

١ـ بۆ ریشاژۆکردنی فیدرالییەت تێدەکۆشێ و پاڵپشتی لە ئەزموونی دیموکراسی و دەزگاکانی دەکات لە کوردستانی عێراقدا.

٢ـ جەماوەری جوتیاران لە هەرێمدا ڕێک دەخاو ریزەکانیان یەک دەخاو بارودۆخی ژین و ژیارییان چاکتر دەکاو سەویەی رۆشنبیری و کۆمەڵایەتی و تەندروستییان باڵاتر دەکاو لە پێوەندیی کۆمەڵایەتی و پیشەیی نێوانیاندا گیانی هاوکۆمەکی و برایەتی و دیموکراتی فراژوو دەکاو لە چارەسەر کردنی کێشەکاندا توندڕۆیی دەبێزێ و نایهێڵێ.

٣ـ دنەدەدات جوتیارە ئاوارەو ڕاگوێزراوەکان بگەڕێنرێنەوە دێهات و گوندەکانی خۆیان و ئەو کێشەو پێ لێ درێژکردنانەش کە بەهۆی

کۆچکردنی ناوخۆو له ئەنجامی بارودۆخی لاوەکیدا روویان داو دوچاری هەرێم بوو بوون چارەسەریان بکات.

٤ـ رۆڵەکانی جوتیاران هان دەدات بچنە قوتابخانەو پەیمانگەو کۆلێجە پیشەییەکانەوە بۆ ئەوەی لە ناوچەکانی خۆیاندا سوودیان لێ وەربگیردرێت.

٥ـ جوتیاران رێنمایی دەکات کە بە شێوەیەکی رێک وپێکی ئەوتۆ سوود لە سامانی ئاو وەربگرن کە لەگەڵ باری ئابووریی هەرێمدا بلوێ.

٦ـ جوتیاران بە ئاوەزدێنێ (توعیة) و دنەیان دەدا جەنگەڵ و لە وەڕگای خۆڕسک بپارێزن و بەرەو چاکتری ببەن تا رووەکی رووپۆشی خاکی کوردستان زامن ببێ و، راوکردنیش بەجۆرێ رێک بخەن کە پەلەوەرو گیانلەبەرانی دەگمەن پارێزراوبن.

٧ـ بۆ نەهێشتنی نەخوێندەواری تێ دەکۆشێ و بۆ ئەو ئامانجەش لەگەڵ لایەنە پێوەندیدارەکاندا بە شێوەیەکی کاریگەر هاوبەشی دەکات.

٨ـ جوتیاران دنەدەدات کە کارگەی بچووک بچووک دابمەزرێنن تا ئەو بەروبوومەی لە فرۆشتن زیادەیەو ماوەتەوە سەنعەتکاریی بکەن، هەروەها دنەی دامەزراندنی پیشەسازیی خۆراکیش دەدات.

٩ـ جوتیاران دنەدەدات و حاڵییان دەکات کە زیاد کردنی راددەی رەنیوهاتی مەزراکان زەروورەو، پێویستیشە راددەی رەنیوهاتی(الانتاجیة)یەکەی کشتوکاڵی زیاتر بکرێ بۆ ئەوەی بگاتە پلەی مامناوەند(المعدل)ی جیهانی.

١٠ـ جوتیاران و کەرتی تایبەت(القطاع الخاص)دنەدەدات کە شیرکەتی تایبەت بۆ رەنیوهانین(انتاج)ی تۆوی چاککراو ومسۆگەر کردنی کۆگای ساردکراو کە بەروبوومی کشتوکاڵی تێدا بپارێزرێ، دابمەزرێنن.

١١ـ جوتیاران دنەدەدات کە کشتوکاڵی شووشە بەند رەنیوبهێنن و لە بەراوەکاندا دێبەرو بێستان زۆرتر بکەن و، لە دێمەکارەکانیشدا هەر جێگایەک لە باربێ بۆ رەزی مێو دارمێوی لێ بنێژن.

١٢ـ جوتياران دنەددات کە مەکینە سازیی نویێ لە کشتوکاڵدا بهێننە مەیدانی کارو، لە هەردوو بەشی رووەکی و ئاژاڵداریدا رێگاو شێوازی بەهرەمەندی و بەرەو چاکتربردن بخەنەکار.

١٣ـ لەگەڵ لایەنە پێوەندیدارەکاندا بە هاودەنگی کۆشش دەکات بۆ فەراهەمکردنی رێگاو شێوازی ئەوتۆ کە بە بازاڕگەیاندن و فرۆشتنی داهاتی جوتیاران مسۆگەر بکات.

١٤ـ شتێکی پێویستیشە کە بە هاوکاری وهاودەنگی لەگەڵ لایەنە پێوەندیدارەکاندا پێکەوە کێڵگەکانی کشتوکاڵ و لە وەڕگاخۆرسکەکان لەمین پاک بکاتەوە.

١٥ـ بۆ فەراهەمکردنی شێوازو ئامرازی نوێی لەناو بردنی دەردو بەڵای کشتوکاڵی لە هەردوو بواری رووەکی و ئاژاڵیدا کۆشش دەکات.

١٦ـ لەگەڵ لایەنە حکومییەکاندا هەوڵ دەدات کە ئەو لیژنانەی لەکاتی زەرووردا سازدەدرێن ویەکسەر پەیوەندیی بە بەرژەوەندی جوتیارانەوە هەیە، نوێنەری یەکێتیی جوتیارانیشی تێدابن.

بەشی دووەم

١ـ شەرتوشرووتی ئەندامێتی

ماددەی پێنجەم:

شەرتوشرووتی ئەندامێتی ئەمانەن:

١ـ جوتیار دەبێ هاووڵاتیی هەرێم بێت و لە هەرێم دانیشتبێ.

٢ـ نابێ بە جینایەتێکی غەیرە سیاسی یان بە جونحەیەکی ئابڕووبەر حوکم درابێ.

٣ـ پێویستە پیشە سەرەکییەکەی کشتوکاڵ بێت بە هەردوو کەرتی رووەکی و ئاژاڵدارییەوە کە ئەم جوتیارانە دەگرێتەوە:

أـ ئەوانەی کە زەوی وزاری چاککردنی کشتوکاڵیان پێ دراوە.

ب ـ کرێگرتەکان(ئەوانەن زەوی وزاریان بەکرێ پێ دراوە)هەروەها ئەو جوتیارانەشن کە بەپێی رێ ورەسمی عیلاقاتی کشتوکاڵی کار دەکەن.

ج ـ جوتیارو کرێکاری کشتوکاڵی لە چوارچێوەی ئیش وکاری یەکێتییەکەدا.
د ـ ئەو زوراعانەی کە خۆیان تەرخان کردووەو ئیلتیزامیان بەهیچ پیشەیەکی دیکەوە نییە.
هـ ـ خاوەن ئەو موڵکە تایبەتانەی کە سنووری موڵکەکانیان لە سنووری ئەو دابەشکردنەی بەپێی یاساکانی چاککردنی کشتوکاڵ دابەش کراوە زیاتر نەبێ.
٤ـ نابێ تەمەنی لە(١٦)ساڵ کەمتر بێت.

٢ـ ئینتیما

ماددەی شەشەم:

١ـ ئینتمای یەکێتی بەوە دەبێ کە داوایەکی نووسراو بە بەڵگەنامەی پێویستەوە پێشکەش بکرێت بە لقەکانی یەکێتی یان بە لیژنەیەک لە لیژنەکانی.
٢ـ داواکان دەدرێن بە لیژنەکانی گوندو ناحیەکان، ئەوانیش هەواڵەی لیژنەی قەزای دەکەن. دەشبێ لە ماوەی(١٥)رۆژدا (کە لە رۆژی تۆمار کردنی داواکەوە دەست پێ دەکا)سەیر بکرێ و ببڕدرێتەوە، ئەگەر هات و ئەو ماوەیە تێپەڕی و داواکە نەبڕدرابووەوە ئەوە لەو بارەدا بە قبوڵکراو لەقەڵەم دەدرێ.
٣ـ لیژنەی قەزاو لیژنە باڵاترەکان مافی ئەوەیان هەیە بە بڕیارێکی هۆدار داواکە بدەنەدواوەو خاوەنی داواکەش بۆی هەیە لە ماوەی(٣٠)رۆژدا(کە لە رۆژی تەبلیغەوە دەست پێ دەکا)لە دادگای تەمییز تانە لە بڕیارەکە بدات، ئیدی بڕیار بڕیاری دادگاکەیەو دەبڕدرێتەوە.
٤ـ رەسمی ئینتیمای ئەندام(٢٥)دینارە.
٥ـ ئابوونەی بەشداربوونی ساڵانە(٢٠)دینارە بە مەرجێ هەموو ساڵێ بەر لە کۆتایی مانگی شوبات بدرێ بە یەکێتییەکە. ئەگەر ئەندامێ لەکات وساتی خۆیدا ئابوونەکەی نەداو دواکەوت ئەوە لەو بارەدا

غەرامەی(٥٠ ٪)ی ئابوونەی بەشداربوونی ساڵانەکەی لەسەر زیاد دەکرێ، خۆ ئەگەر هات و دواکەوت و سێ ساڵی بانەوبان یەک بەبێ مەعزەرەتێکی بەجێ نەیدا، ئەوە لەو بارەدا سیفەتی ئەندامێتیی نامێنێ.

بەشی سێیەم
پێکهێنان

ماددەی حەوتەم:

یەکێتی جوتیاران لەمانە پێک دێت:

١ـ لیژنەگەلی گوندەکان.

٢ـ لیژنەگەلی ناحیەکان.

٣ـ لیژنەگەلی قەزاکان.

٤ـ لقەکانی یەکێتی لە پارێزگاکان.

٥ـ لیژنەی زەپتی.

٦ـ مەکتەبی تەنفیزی.

٧ـ کۆنگرە.

ماددەی هەشتەم:

لیژنەی گوند: لە سێ ئەندام وئەندامێکی یەدەگ پێک دێت کە لەلایەن ئەندامانی یەکێتی سنووری گوندەکەوە هەر سێ ساڵ جارێک هەڵدەبژێردرێن بە مەرجێ ژمارەی ئەندامان لە سنووری گوندەکەدا لە(٣٠)جوتیار کەمتر نەبن. جا ئەگەر هات و ئەو ژمارەیە لەو گوندەدا دەست نەکەوت ئەوە لەو بارەدا جوتیارانی دوو گوند یان زیاتر دەبن بەیەک و(٣٠)کەسەکە تەواو دەبێ ویەک لیژنە هەڵدەبژێرن.

ماددەی نۆیەم:

لیژنەی ناحیە: لە سێ ئەندام و ئەندامێکی یەدەگ پێک دێت ولەلایەن سەرۆکانی لیژنەگەلی گوندەکانەوە هەر سێ ساڵ جارێک هەڵدەبژێردرێن ولیژنەکەش لەناو ئەندامەکانی خۆیدا سەرۆکێک بۆ خۆیان هەڵدەبژێرن.

ماددەی دەیەم:

لیـژنەی قـەزا: لە سێ ئەندام و دوو ئەندامی یەدەگ پێک دێت و، لەلایەن لیژنەگەلی ناحیەکانەوە هەر سێ ساڵ جارێک هەڵدەبژێردرێن ئەمانیش لەناو خۆیاندا ئەندامێک بۆ سەرۆکی لیژنەکەیان هەڵدەبژێرن.

ماددەی یازدە:

ئەرک و دەسەڵاتی لیژنەگەلی(گوندو ناحیەو قەزا):

١ـ بەرکارخستنی بڕیارو راسپاردەی لیژنەگەلی لە خۆیان بەرزتر.

٢ـ بەهاو دەنگی و پێکهاتن لەگەڵ دایەرەو دام ودەزگای رەسمیدا کێشەو گرێ وگۆڵی جوتیاران چارەسەر دەکات.

٣ـ پێشنیازی تایبەت بە بەرەو باشتر بردنی ناوچەکانی خۆیان هەواڵەی لایەنە پێوەندیدارەکانی حکومەت دەکات.

٤ـ هەر لیـژنەو لە ناوچەکەی خۆیدا نامەو نووسراو ئاراستەی رێکخراوو دەزگا رەسمییەکان دەکات.

ماددەی دوازدە:

دەستەی لق لە پارێزگادا لە پێنج ئەندام و دوو ئەندامی یەدەگ پێک دێت و هەر سێ ساڵ جارێک لەلایەن لیژنەگەلی قەزاکان وسەرۆکانی لیژنەگەلی ناحیەکانەوە هەڵدەبژێردرێ، ئیدی دەستەی لق لەناو ئەندامەکانی خۆیدا سەرۆک و جێگری سەرۆک و لێپرسراوی دارایی بۆخۆی هەڵدەبژێرێ.

ماددەی سیازدە:

دەسەڵاتەکانی دەستەی لق:

١ـ بەرکارخستنی بڕیارو راسپاردەکانی کۆنگرەو مەکتەبی تەنفیزی .

٢ـ دامەزراندنی کارمەندان بۆ ئیش وکاری لق.

٣ـ ناونیشانکردنی ئەوانەی کە لە سنووری پارێزگەکەدا نوێنەرایەتی یەکێتی دەکەن لە لیژنە رەسمییەکاندا.

٤ـ پێشکەشکردنی پێشنیازو راسپاردەی تایبەتی کاروباری لق بۆ مەکتەبی تەنفیزی تا ئیقراریان بکات.

٥ـ خەرج کردنی پارەی پێویست بۆ ئیش وکاری لق لەچوارچێوەی بوجەی دارایی خۆیدا.
٦ـ پیادەکردنی ئەو دەسەلاّتانەی کە مەکتەبی تەنفیزی پێیداوە، هەروەها ڕێکخستنی ناسنامەی ئەندامەکانی بەپێی ڕێنمایی مەکتەبی تەنفیزی.

ماددەی چواردە:

ئەرکی سەرشانی لیژنەی زەپتییە ئەوەیە سەیری ئەو سکاڵاو شکاتانە بکات کە لە مەکتەبی تەنفیزییەوە بۆی هەواڵە دەکرێ، هەروەها ئەو سەرپێچییانەش کە دەقەکانیان لەم یاسایەدا هاتووە. ئەم لیژنەیە لە سێ ئەندام وئەندامێکی یەدەگ پێک دێت، مەکتەبی تەنفیزی دایاندەمەزرێنێ بەمەرجێ لە کەمی بڕوانامەی ئامادەییان هەبێ وپێوەندیی بە سامانی رووەکی یان ئاژاڵدارییەوە هەبێ. ئەم لیژنەیە لە نێوان ئەندامەکانیدا سەرۆکێ بۆ خۆی هەڵدەبژێرێ.

ماددەی پازدە:

زەپت کردن

١ـ یەکێتی جوتیاران بۆی هەیە هەر ئەندامێکی خۆی، کە حاڵەتێ لەم حاڵەتانەی خوارەوەی لەسەر ساغ بووەوە لە ئەندامێتیی بخات:
أـ ئەگەر جینایەتێ یان جونحەیەکی ئابڕووبەر بکات.
ب ـ ئەگەر ئەهلییەتی لە دەست بدات.
ج ـ ئەگەر لەو ئەرکانە لابدات کە پێڕۆی ناوخۆی یەکێتی گشتی جوتیاران سەپاندوویەتی، سەرەڕای ئەوەش کە بەنووسراو ئاگادار کرابێتەوە کە ئەرکی سەرشانی چییەو دەبێ بیکات.
د ـ ئەگەر شەرتێ لە شەرتوشرووتی ئەندامێتی لە دەست بدات.
٢ ـ یاسای زەپتیی فرمانبەرانی دەوڵەت بەسەر ئەوفرمانبەرانەدا کە لە یەکێتییەکەدا کاردەکەن دەخرێتەکار.

ماددەی شازدە:

مەکتەبی تەنفیزی لە مانەپێک دێت:

١ـ سەرۆک:مەرجی ئەوەیە خوێندنەوەو نووسین بە باشی بزانێ وتەمەنیشی لە (٣٠)سی ساڵ کەمتر نەبێ.

٢ـ شەش ئەندام و دووئەندامی یەدەک بەمەرجێ خوێندنەوەو نووسین باش بزانن و لە بواری کشتوکاڵ وپیشەی جوتیاریدا ئەزموون وشارەزاییان هەبێ وتەمەنیان لە(٢٥)بیست وپێنج ساڵ کەمتر نەبێ.

ماددەی حەڤدە:

١ـ مەکتەبی تەنفیزی لە نێوان ئەندامەکانی خۆیدا جێگرێ بۆ سەرۆک و سکرتێرێک و لێپرسراوێکی دارایی بە دەنگدانی نهێنی هەڵدەبژێرێ.

٢ـ مەکتەبی تەنفیزی هەر مانگە وجارێک کۆبوونەوەی ئاسایی خۆی سازدەدا وبۆیشی هەیە لەسەر داوای سەرۆکەکەی یان لەسەر داوای سێیەکی ئەندامەکانی کۆبوونەوەی نائاسایی ساز بدات.

ماددەی هەژدە:

١ـ لە کۆبوونەوەکانی مەکتەبی تەنفیزیدا(نیصاب)بەئامادەبوونی زۆرینەی ئەندامەکانی دێتەجێ وبڕیارەکانیشی بە زۆرینەی دەنگی ئامادەبووان دەردەچێ. ئەگەر دەنگەکانیش هاوتابوون، ئەوە لەو بارەدا دەنگی سەرۆک بۆ کام لایان بێت، هی ئەوە.

٢ـ ئەگەر بەهەر هۆیەک دەبێ، ببێ، جێگای سەرۆک چۆڵ بوو، ئەوە لەو بارەدا جێگرەکەی جێگای دەگرێتەوە، جا ئەگەر جێگای جێگرەکەش چۆڵ بوو، ئەوە لەو بارەدا سکرتێر جێگای دەگرێتەوە.

٣ـ ئەگەر، بە جارێ، جێگای سەرۆک وجێگرەکەی وسکرتێریش چۆڵ بوون، ئەوە لەو بارەدا یەکێ لە ئەندامە ئەسڵییەکانی مەکتەبی تەنفیزی بە دەنگدانی نهێنی جێگای دەگرێتەوە.

٤ـ ئەگەر جێگای زۆرینەی ئەندامانی مەکتەبی تەنفیزی چۆڵ بوو، ئەوە لەو بارەدا مەکتەبی تەنفیزی دەبێ لە ماوەی دوو مانگدا هەوڵ بدات گۆنگرەیەک ببەستێ یان زۆرینەی ئەندامانی کۆنگرەی پێشتر بۆ کۆبوونەوەیەک بانگهێشت بکات بۆ ئەوەی بەپێی ڕێسای ئەو دەقانەی لەم

یاسایەدا هاتووە کەسانێ هەڵبژێرن جێگای ئەوان بۆ باقیمەنی ماوەکە پڕبکەنەوە بە مەرجێ باقیمەنی ماوەکە لە(٦)مانگ کەمتر نەبێ.

ماددەی نۆزدە:

ئەگەر ئەندامی مەکتەبی تەنفیزی لە ماوەی ساڵێکدا لە(٣) کۆبوونەوەی دوابەدوای یەکدا یان لە پێنج کۆبوونەوەی جیا جیا دا بەبێ مەعزەرەتێکی بەجێ ئامادە نەبێ، ئەوە بە دەستهەڵگرتوو لە ئیشەکەی دادەنرێ.

ماددەی بیست:

مەکتەبی تەنفیزی ئەم ئیش وکارانەی خوارەوە دەکات:

١- بۆ وەدیهێنانی ئامانجەکانی یەکێتی کۆشش دەکات.

٢- پێشنیازی تایبەت بە هەموارکردنی یاسای یەکێتی پێشکەش دەکات.

٣- بڕیارەکانی کۆنگرە دەخاتە بەرکار.

٤- کارمەندان بۆ کاروباری یەکێتی دادەمەزرێنی و کرێ و شەرتوشرووتی تەرفیعیان دیار دەکات.

٥- نوێنەرانی یەکێتی لە لیژنە رەسمیەکاندا ناونیشان دەکات.

٦- دەعواو شکات وسکاڵا هەواڵەی لیژنە تایبەتکارەکان دەکات .

٧- لیژنەگەلی لاوەکی پێک دەهێنێ ورێنمایی بۆ وەدیهانینی ئامانجەکانی یەکێتی دەردەکات.

٨- سەیری دەست لەکار هەڵگرتنی سەرۆک یان جێگرەکەی یان هەر ئەندامێکی مەکتەبی تەنفیزی یان لیژنەکان دەکات.

٩- بوجەی دارایی تەسدیق دەکاو ژمێریارێکی یاسایی بۆ تەدقیقکردنی حساباتی کۆتایی دادەمەزرێنێ.

١٠- خولەکانی هەڵبژاردن رێک دەخاو بەپێی دەقەکانی ئەم یاسایەش سەرپەرشتی هەڵبژاردن دەکات.

١١- بەموڵک کردنی عیقار ودارایی وقبوڵکردنی پیتاک و بەخشش و شەرتوشرووتی قەرزکردن و بەقەرزدانی دارایی ئیقراردەکا، لەچوارچێوەی بەرژەوەندو ئامانجەکانی یەکێتییەکەدا.

١٢ـ بەپێی یاسای کۆمەڵەکان یانە دادەمەزرێنێ وبەڕێوەیان دەبات.
١٣ـ سەیری داواکارییەکانی ئینتمای یەکێتی دەکات، ئەوانەی مەرکەزی قەزاکان.
١٤ـ هەندێ لە دەسەڵاتەکانی خۆی بە سەرۆکی یەکێتی یان بەسەرۆکانی لقەکان دەدات.
١٥ـ پێڕۆی ناوخۆی یەکێتییەکە و پێشنیازیش بۆ هەموار کردنی ئامادەدەکاو دەیانخاتە پێش چاوی کۆنگرە بۆ ئیقرار کردنی.

ماددەی بیست ویەک:

١ـ کۆنگرە باڵاترین دەسەڵاتە لە یەکێتیی جوتیاراندا و لە(سەرۆک و ئەندامانی ئەسڵی و یەدەگی مەکتەبی ئەنفیزی و ئەندامە هەلبژێردراوەکانی دەستەکانی لقی پارێزگاکان و لیژنەگەلی هەڵبژێردراوی قەزاو ناحیەکان)پێک دێت بۆ سازدانی کۆنگرە.
٢ـ کۆنگرە سێ ساڵ جارێک بە بڕیاری مەکتەبی ئەنفیزی وبانگهێشتێ کە سەرۆک دەری دێنێ سازدەدرێت و(نیصاب)یش بە ئامادەبوونی دوو سێیەکی ئەندامانی کۆنگرە دێتەجێ.
٣ـ ئەگەر لە حاڵەتێکدا(نیصاب)نەهاتەجێ، ئەوە لەو بارەدا، دوای (١٥)ڕۆژ لە کۆبوونەوەی یەکەم هەڵبژاردن لە هەمان جێگەو هەمان کاتدا ئەنجام دەدرێ و لەم بارەدا (نیصاب)بەئامادەبوونی سێیەکی ئەندامان دێتەجێ، دەنا ئەگەر نەهاتەجێ ئەوا مەکتەبی ئەنفیزی بۆ خولێکی دیکەش بەردەوام دەبێت.

ماددەی بیست ودوو:

کۆنگرە بە ئاسایی سازدەدرێ بۆ وەدیهانینی ئەم ئامانجانە:
١ـ هەڵبژاردنی سەرۆک و ئەندامانی مەکتەبی ئەنفیزی.
٢ـ گفتوگۆکردن لەسەر پلانی یەکێتی و ئیقرار کردنی و تەسدیق کردنی راپۆرتی دارایی.
٣ـ سەیرکردن و ئیقرارکردنی ئەو پێشنیازانەی کە لەبارەی هەموارکردنی یاسای یەکێتی وپێڕۆی ناوخۆیەوە خراونەتەڕوو.

٤ـ کۆنگره مافی ئەوەی هەیە پێشنیازی هەموارکردنی خشتەی رەسمە بڕیاردراوەکان پێشکەش بکات.

ماددەی بیست وسێ:

دەشێ لەم حاڵەتانەی خوارەوەدا کۆنگرەیەکی لاوەکی(استثنائي) ببەسترێ:

١ـ به بڕیارێکی هۆدار لەلایەن زۆربنەی ئەندامانی مەکتەبی تەنفیزییەوە.

٢ـ بە داواکارییەکی نووسراوی هۆدار کە لەلایەن دوو سێیەکی ئەندامانی کۆنگرەوە، ئاراستەی مەکتەبی تەنفیزی بکرێت. پێویستە لەم بارەدا مەکتەبی تەنفیزی له ماوەی (١٥)رۆژدا «کە له رۆژی پێشکەشکردنی داواکەوە دەست پێ دەکا» بانگهێشت بۆ سازدانی کۆنگره کە دەربکات.

٣ـ بڕیارەکانی کۆنگره به زۆربنەی دەنگ دەدرێن.

ماددەی بیست وچوار:

سەرۆک ئەم دەسەڵاتانەی هەیە:

١ـ سەرۆکایەتی کردنی کۆبوونەوەکانی مەکتەبی تەنفیزی.

٢ـ نوێنەرایەتی یەکێتی جوتیاران دەکا لەبەردەم دەزگای دادگایی و ئیداری ودایەرەو دەستەی رەسمی و نیمچە رەسمییەکاندا و، تەسدیقی موعامەلەو بەڵگەنامەگەلی سەربە یەکێتی دەکا و بۆبشی هەیە هەندێ لە دەسەڵاتەکانی خۆی بە هەر ئەندامێ لە ئەندامانی مەکتەبی تەنفیزی بسپێرێ.

٣ـ بە هاوبەشی لەگەڵ لێپرسراوی دارایی و سەرۆکی لقەکانی پارێزگاکان بوجەو حساباتی کۆتایی ئامادەدەکات.

بەشی چوارەم

دارایی یەکێتی جوتیاران

ماددەی بیست وپێنج:

یەکەم: دارایی یەکێتی لەمانەپێک دێت:

١ـ رەسمی ئینتماو بەشداربوونی ساڵانە.

٢ـ دەسنگەو بەخششی لایەنە رەسمی ونیمچە رەسمیەکان کە پێشکەشی دەکەن به یەکێتی.

٣ـ ئەو پیتاک وباربۆبەی کە ئەندامانی یەکێتی وکەسانی دیکە دەیدەنێ دوای موافەقەتکردنی ئسولّیی لایەنە پێوەندیدارەکان.
٤ـ قازانجی پرۆژەگەلێ کە یەکێتی بنیادیان دەنێ.
٥ـ قازانجی چاپەمەنیی یەکێتی .
٦ـرەسمی تەئییدی کەفالەتی دارایی بۆ ئەندامان لە موعامەلەی کەفالەت وگرێبەستی نێوان ئەندامەکاندا، وەک لایەنێک، رەسمەکەش بە رێژەی(١ ٪) ی ئەو پارەیە وەردەگرێ کە لە گرێبەست یان لە کەفالەتەکەدا ئیقرارکراوە.

دووەم: پێویستە لەسەر یەکێتی سجلی دارایی رابگرێ وەک ئەوانەی لە یاسای بەرکاری کۆمەڵەکاندا هاتووە.

ماددەی بیست وشەش:

هەر دەقی پێچەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە بێت ناخرێتە بەرکار.

ماددەی بیست وحەوت:

پێویستە ئەنجومەنی وەزیران حوکمەکانی ئەم یاسایە بخەنە بەرکار.

ماددەی بیست وهەشت:

ئەم یاسایە لە رۆژی بلاوکردنەوەی لە(وەقایعی کوردستان) دا دەخرێتە بەرکار.

د.رۆژ نوری شاوەیس
سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

هۆکاره زەرووره‌کان

لەبەرئەوەی کۆمەڵگەی کوردستان کۆمەڵگەیەکی کشتوکاڵکارە، کە زەوی وزارێکی بەرفراوانی بەپیت وەبەرەکەتی هەیە وزۆربەی خەڵکەکەی بەشێوەیەکی سەرەکی بە پیشەی کشتوکاڵییەوە خەریکە و، سەرکردایەتی سیاسی وئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمیش گرنگییان بە چینی جوتیاران داوە کە جوتیاران رۆڵی سەرەکی وپڕبایەخیان لە خەباتی گەلەماندا گێڕاوە بۆ ئەوەی ئاواتە رەواکانی نیشتمانی و نەتەویی دەستگیر بکەن بە تایبەتیش لەسەردەمی شۆڕشی مەزنی رزگاریخوازانەی ئەیلولدا، هەروەها لەپێناوی وەدیهێنانی رشتەیەکی یاسایی بۆ رێکخراوێک ئامانج وئاواتی سیاسی وئابووری وکۆمەڵایەتیی جەماوەری جوتیارانی کوردستان بێنێتەدی و رێگای زامنکردنی ئاواتی رەوایان مسۆگەر بکات، لەبەر ئەوانە هەمووی ئەم یاسایە تەشریع کرا.